

PREDIKTORY AKADEMICKÉJ PODMIENKY

TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

V našom kultúrnom kontexte nie je pojem akademickkej podmienky veľmi rozšírený, avšak na zahraničných univerzitách ide o bežný mechanizmus. Označuje situáciu, keď študent nedosahuje požadované študijné výsledky a jeho priemer (GPA) klesne pod stanovenú hranicu. Študent následne dostáva určitý čas, zvyčajne jeden semester, na zlepšenie výsledkov, pričom môže dôjsť napríklad k zníženiu počtu predmetov. V prípade neúspechu môže byť štúdium prerušené alebo ukončené (Top Hat, n.d.).

Výskumy poukazujú na to, že akademická podmienka je ovplyvnená viacerými faktormi. James a Graham (2010) zistili, že ide často o mladších študentov, najmä mužov a študentov v prvom ročníku, zatiaľ čo Sage (2010) poukazuje aj na starších študentov, osoby z nízko príjmového prostredia či študentov s horšími predchádzajúcimi výsledkami. Ahmed a kol. (2014) identifikovali ako rizikové faktory napríklad slabé študijné návyky, jazykové a komunikačné problémy, nevhodný výber predmetov či osobné a rodinné ťažkosti.

Dôležitú úlohu zohráva aj subjektívne prežívanie študentov, ktorý obdržali od univerzity akademickú podmienku. Výskum Ravhuhali a Diepela (2025) poukazuje na pocity stresu, hanby a izolácie, ale aj na možnosť osobného rastu v prípade dostupnej podpory zo strany univerzity. V tejto súvislosti sa zdôrazňuje význam poradenstva, mentoringu a intervenčných programov (Sage, 2010).

METODOLOGICKÁ ČASŤ

Dáta použité v tomto výskume pochádzajú z open-source dotazníkového šetrenia medzi študentmi univerzity v Bangladéši ($N = 1194$; z toho mužov $N_m = 672$ a žien $N_z = 552$; priemerný vek 21,3 roka). Závislou premennou bolo udelenie akademickkej podmienky a medzi nezávislé premenné patrili pohlavie, vek, prospechové štipendium, čas venovaný štúdiu, sociálnym sieťam, dochádzka, konzultácie a rodinný príjem.

Pred interpretáciou výsledkov boli overené základné predpoklady modelu, konkrétne prítomnosť multikolinearity medzi prediktormi. Hodnoty variačného inflačného faktora (VIF) sa pohybovali v rozmedzí 1,01 až 1,04 a hodnoty tolerancie boli vysoké (približne 0,96 – 0,98), čo naznačuje absenciu multikolinearity a vhodnosť modelu pro ďalšiu interpretáciu.

VÝSLEDKY

Na analýzu bola použitá binárna logistická regresia, ktorá skúmala vplyv vybraných premenných na pravdepodobnosť zaradenia študenta do akademickej podmienky. Keďže závislá premenná je binárna, nie je možné použiť klasický koeficient determinácie (R^2). Namiesto toho sa využívajú tzv. pseudo-koeficienty determinácie, napríklad McFaddenovo R^2 , ktoré hodnotí zlepšenie modelu oproti nulovému modelu (bez prediktorov). V tomto prípade $R_{MCF}^2 = 0,0896$, čo predstavuje bežnú až primeranú úroveň vysvetľovacej schopnosti modelu.

Výsledky ukázali, že štatisticky významnými prediktormi boli vek študentov, priemerná dochádzka a získanie prospechového štipendia. Vyšší vek bol spojený s vyššou pravdepodobnosťou akademickej podmienky, zatiaľ čo vyššia dochádzka pôsobila ako ochranný faktor. Významný vplyv malo aj prospechové štipendium, pričom študenti bez štipendia mali výrazne vyššie riziko zaradenia do akademickej podmienky. Naopak, premenné ako počet hodín štúdia, čas strávený na sociálnych sieťach, rodinný príjem, využívanie konzultácií a pohlavie sa neukázali ako štatisticky významné.

Tabuľka č. 1: Koeficienty binárnej logistickej regresie predikujúcej akademickej podmienky

Premenná	B	SE	Z	p
Intercept	-2,005	1,028	-1,95	0,051
Vek	0,141	0,043	3,312	< 0,001
Hodiny štúdia	-0,044	0,045	-0,986	0,324
Hodiny na soc. sieťach	-0,034	0,031	-1,070	0,285
Priemerná dochádzka	-0,028	0,004	-6,406	< 0,001
Rodinný príjem	< -0,001	< -0,001	-0,071	0,944
Konzultácie (nevyužíva; ref. využíva)	-0,010	0,143	-0,068	0,946
Prospechové štipendium (bez; ref. má)	0,963	0,156	6,172	< 0,001
Pohlavie (muž; ref. žena)	-0,131	0,146	-0,901	0,368

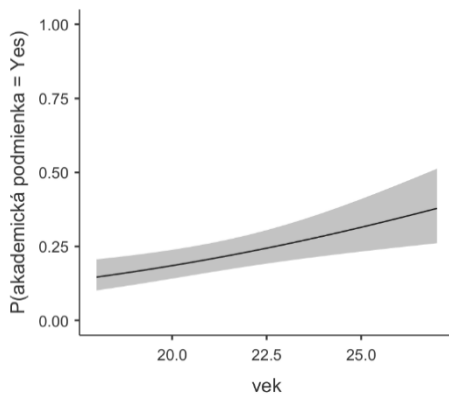
Pozn. B je regresný koeficient, SE je smerodatná odchýlka.

Pre lepšiu interpretáciu výsledkov boli vypočítané aj odhadované marginálne pravdepodobnosti. Ukázalo sa, že pravdepodobnosť zaradenia do akademickej podmienky sa zvyšuje s vekom študentov, a to od približne 17,9 % u mladších študentov (~19.7 rokov) po 25,6 % u starších (~23 rokov).

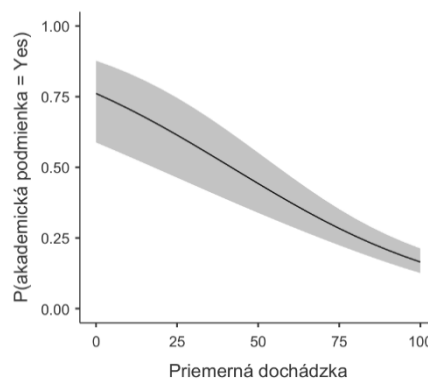
Výrazný efekt bol pozorovaný pri priemernej dochádzke, kde študenti s nízkou dochádzkou mali pravdepodobnosť akademickej podmienky až 29,6 %, zatiaľ čo pri vysokej

dochádzke klesla na 15,2 %. Podobne silný efekt bol zaznamenaný pri prospechovom štipendiu, kedy študenti bez štipendia mali viac než dvojnásobnú pravdepodobnosť akademickkej podmienky (30,8 %) v porovnaní so študentmi, ktorí štipendium získali (14,5 %). Tento výsledok je predpokladaný, keďže štipendium aj akademická podmienka priamo súvisia so študijnou úspešnosťou.

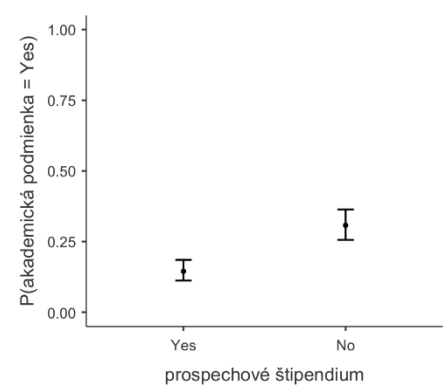
Grafy znázorňujú odhadované marginálne pravdepodobnosti pre štatisticky významné prediktory akademickkej podmienky.

Graf č. 1: Vzťah udelenia akademickkej podmienky a veku

Graf č. 2: Vzťah udelenia akademickkej podmienky a priemernej dochádzky

Graf č. 3: Vzťah udelenia akademickkej podmienky a prospechového štipendia

Logistická regresia pracuje s tzv. šancami (odds), ktoré predstavujú pomer pravdepodobnosti výskytu javu k jeho nevýskytu.

V rámci tohto výskumu bol najvýraznejší efekt zaznamenaný pri prospechovom štipendiu. Študenti, ktorí nezískali prospechové štipendium, mali približne **2,6krát vyššie šance** na zaradenie do akademickkej podmienky v porovnaní so študentmi, ktorí štipendium získali.

V prípade veku sa ukázalo, že s každým ďalším rokom študenta sa šance na akademickú podmienku zvyšujú približne **1,15krát**, čo znamená nárast o približne 15 %.

Naopak, priemerná dochádzka mala ochranný efekt. Vyššia dochádzka bola spojená s nižšími šancami na akademickú podmienku, pričom každý nárast o 1 % znamenal približne 3 % pokles šancí. Tento vzťah zodpovedá hodnote pomeru šancí (odds ratio) približne **0,97**, čo znamená, že pri zvýšení dochádzky sa šance na akademickú podmienku násobia hodnotou menšou ako 1, a teda klesajú.

Predikčná schopnosť modelu bola hodnotená pomocou ROC krivky a hodnoty AUC, ktorá dosiahla 0,706. Táto hodnota naznačuje stredne dobrú schopnosť modelu rozlišovať medzi študentmi s a bez akademickej podmienky.

ZÁVER

Cieľom práce bolo preskúmať faktory, ktoré ovplyvňujú pravdepodobnosť udelenia akademickej podmienky študentom pomocou binárnej logistickej regresie. Výsledky ukázali, že medzi najvýznamnejšie prediktory patrili vek, priemerná dochádzka a získanie prospechového štipendia. Vyšší vek bol spojený so zvýšeným rizikom akademickej podmienky, zatiaľ čo vyššia dochádzka pôsobila ako ochranný faktor. Študenti bez štipendia mali výrazne vyššie šance na akademickú podmienku.

Zistenia sú vo všeobecnosti v súlade s predchádzajúcimi výskumami. Význam dochádzky a študijnej úspešnosti (napr. prospechového štipendia) potvrdzuje zistenia Ahmeda a kol. (2014), ktorí poukazujú na význam študijných návykov a angažovanosti. Rovnako aj veku možno pripisovať vplyv na celkové študijné úspechy, ktoré uvádza Sage (2010). Výsledky tak podporujú predpoklad, že akademická podmienka je ovplyvnená kombináciou akademických aj osobných faktorov.

Data a ďalšie informácie o tejto zpráve jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=746>.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

- Ahmed, J. U., Chowdhury, M. H. K., Rahman, S., & Talukder, A. K. M. M. H. (2014). Academic Probation: An Empirical study of private university students. *Research in Education*, 92(1), 1–17. <https://doi.org/10.7227/rie.0001>
- James, C., & Graham, S. (2010). An empirical study of students on academic probation. *Journal of the First-Year Experience & Students in Transition*, 22(2), 71–91. <https://doi.org/10.65005/154230710813694637>
- Ravhuhali, N., & Dipela, M. P. (2025). When grades slip: Understanding student experiences on academic probation in institutions of higher learning. *International Journal of Business Ecosystem and Strategy (2687-2293)*, 7(4), 279–288. <https://doi.org/10.36096/ijbes.v7i4.891>
- Sage, T. L. (2010). *Academic Probation: How Students Navigate and Make Sense of their Experiences*. [Thesis, University of Wisconsin]. <http://digital.library.wisc.edu/1793/81500>
- Top Hat. (n.d.). *Academic probation*. Retrieved March 16, 2026. <https://tophat.com/glossary/a/academic-probation/>